

Sygn. akt III APa 31/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Krystyna Merker
Sędziowie	SSA Antonina Grymel SSA Ewelina Kocurek - Grabowska (spr.)
Protokolant	Wioletta Drobiec

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2014r. w Katowicach

sprawy z wniosku A. W. (A. W.)

z udziałem Skarbu Państwa - Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej

w K.

o zapłatę uposażenia

na skutek apelacji pozwanego Skarbu Państwa - Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy w Katowicach

z dnia 11 lipca 2012r. sygn. akt IX P 30/12

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. na rzecz powódki A. W. kwotę 19.015 złotych (dziewiętnaście tysięcy piętnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.**

/-/SSA A. Grymel /-/SSA K. Merker /-/SSA E. Kocurek-Grabowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III APa 31/14

UZASADNIENIE

Powódka A. W. w pozwie wniesionym przeciwko Skarbowi Państwa - Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w K. domagała się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 109.146,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 2 września 2011r. oraz kosztów procesu wg norm przepisanych. Z uzasadnienia pozwu wynika, że powódka, jako funkcjonariusz Służby Więziennej, pełniła służbę u pozwanego na stanowisku radcy prawnego w randze podporucznika. W związku z toczącym się przeciwko powódce postępowaniem karnym, pozwany decyzją z dnia 3 lipca 2008r. obligatoryjnie zawiesił powódkę w czynnościach służbowych na okres trzech miesięcy, a kolejną decyzją z dnia 2 października 2008r. na okres do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Jednocześnie zawieszono powódce wypłatę połowy należnego jej uposażenia w wysokości 2.759,50 zł. W dniu 13 maja 2011r. Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju wydał wyrok, w którym warunkowo umorzył postępowanie karne. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 27 czerwca 2011r. Powódka powróciła do pełnienia czynności służbowych, a z dniem 27 czerwca 2011r. ustalono powódce pełne uposażenie z uwzględnieniem podwyżki uposażenia zasadniczego. Mimo zaistnienia przesłanek z art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej, powódce nie wypłacono zawieszony części uposażenia za okres od 1 sierpnia 2008r. do 26 czerwca 2011r.

Pozwany, reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, podnosząc, że w stosunku do powódki nie może mieć zastosowania art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej, a jedynie art. 95 ust. 3 i 4 tejże ustawy, które to przepisy stanowią, że w przypadku warunkowego umorzenia postępowania funkcjonariuszowi nie przysługuje wypłata zawieszony części uposażenia. Nadto pozwany podał, że w przypadku powódki nie doszło do wydania decyzji administracyjnej w przedmiocie uchylecia zawieszenia w czynnościach służbowych, zgodnie z art. 218 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej.

Sąd Okręgowy w Katowicach IX Wydział Pracy wyrokiem z dnia 11 lipca 2012r. w sprawie o sygn. akt IX P 30/12 w pkt 1 zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w K. na rzecz powódki A. W. kwotę 109.146,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 września 2011r., a w pkt 2 zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 8.158,00 zł tytułem kosztów procesu.

Na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Strony nie kwestionowały stanu faktycznego wynikającego nie tylko z akt osobowych powódki, ale i jej zeznań w charakterze strony. Nie kwestionowana była również przez pozwanego wysokość zgłoszonego przez powódkę roszczenia, które w oparciu o art. 220 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej w zw. z art. 217 ustawy podlega rozpoznaniu przez sąd pracy.

Sąd Okręgowy wskazał, iż z akt osobowych powódki wynika, że powódka, jako funkcjonariusz służby więziennej, w związku z przedstawionym jej zarzutem popełnienia przestępstwa z art. 286 § 3 k.k., na podstawie decyzji personalnej nr (...) z dnia 3 lipca 2008r. zawieszona została w czynnościach służbowych na okres trzech miesięcy, a to zgodnie z art. 37 ust. 1 i 3 oraz art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996r. o Służbie Więziennej (Dz. U. Nr 207 z 2002r. poz. 1761 ze zm.). Było to tzw. zawieszenie obligatoryjne. Jednocześnie na czas zawieszenia, począwszy od 1 sierpnia 2008r. zawieszono powódce wypłatę 50% należnego jej uposażenia. Kolejną decyzją z dnia 2 października 2008r. nr (...) na zasadzie art. 37 ust. 1 i 3 oraz art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996r. o Służbie Więziennej przedłużone zostało zawieszenie powódki w czynnościach służbowych na okres od 4 października 2008r. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego. W dalszym ciągu zawieszona też była wypłata 50% uposażenia powódki. Wyrok Sądu Rejonowego w Jastrzębiu Zdroju z dnia 13 maja 2011r., sygn. akt II K 394/09, warunkowo umarzający postępowanie karne, uprawomocnił się z dniem 27 czerwca 2011r. Wtedy też nastąpiło uchylenie zawieszenia powódki w czynnościach służbowych, albowiem spełnił się termin końcowy wskazany

w decyzji z dnia 2 października 2008r., stanowiący o tym, że zawieszenie powódki w czynnościach służbowych miało trwać do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego. Wbrew twierdzeniom pozwanego, nie było koniecznym wydanie w tej kwestii decyzji, o jakiej mowa w art. 218 ust. 1 pkt 4 ustawy o Służbie Więziennej z dnia 9 kwietnia 2010r. (Dz. U. Nr 79 poz. 523 ze zm.). Przepis ten po pierwsze stanowi, że w formie decyzji rozstrzyga się sprawy dotyczące zawieszenia

w czynnościach służbowych. Gdyby nawet przyjąć, że przez „sprawy dotyczące zawieszenia w czynnościach służbowych” należy rozumieć też sprawy o uchylenie zawieszenia, to w okolicznościach niniejszego sporu niemożliwym byłaby interpretacja decyzji personalnej, w której mowa jest o przedłużeniu zawieszenia do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego. Nie do pogodzenia, bowiem z treścią tej decyzji byłoby dalsze pozostawanie funkcjonariusza w zawieszeniu, mimo prawomocnego zakończenia postępowania karnego, ale wobec nie wydania stosownej decyzji o uchyleniu zawieszenia.

W tym miejscu należy zacytować uzasadnienie NSA w Warszawie do wyroku z dnia 23 lutego 2007r., I OSK 1757/06, słusznie powoływane przez powódkę, w którym sąd administracyjny stwierdził, że „ustawa o Służbie Więziennej nie reguluje wprost kwestii uchylenia zawieszenia w czynnościach służbowych. Należy jednak przyjąć, że skutki takie może pociągać tylko ustanie przyczyn zawieszenia. Jeżeli zawieszenie funkcjonariusza w czynnościach służbowych jest obligatoryjne i funkcjonariusz został zawieszony w czynnościach służbowych z uwagi i na czas trwania postępowania karnego, to tylko zakończenie takiego postępowania karnego w trakcie trwania stosunku służbowego może uzasadniać uchylenie zawieszenia. Z istoty zawieszenia w czynnościach służbowych wynika, bowiem, że instytucja ta powiązana jest z istniejącym stosunkiem służbowym. W momencie zwolnienia ze służby decyzja o zawieszeniu wygasa. Uchylenie zawieszenia jest zatem możliwe tylko w trakcie trwania stosunku służbowego i wyłącznie z powodu ustania przyczyn stanowiących podstawę zawieszenia”. Nie zasługują przy tym na uwzględnienie argumenty pozwanego, iż w/w orzeczenie dotyczy stanu prawnego regulowanego poprzednio obowiązującą ustawą z dnia 26 kwietnia 1996r. o Służbie Więziennej, albowiem ówczesnie obowiązujące jej przepisy w art. 37 i art. 120 i 121 zasadniczo powielone zostały w aktualnie obowiązującej ustawie z dnia 9 kwietnia 2010r. w art. 37 i art. 95.

Zdaniem Sądu I instancji, do uchylenia zawieszenia faktycznie doszło, co wynika z pisma pozwanego z dnia 8 lipca 2011r., nr (...), w którym pozwany informuje powódkę, że od chwili obecnej obowiązana jest do pełnienia służby na stanowisku radcy prawnego, w związku z prawomocnym zakończeniem postępowania karnego.

Nie można bowiem jednocześnie być zawieszonym w czynnościach służbowych i obowiązany do ich pełnienia.

Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej, funkcjonariuszowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się, od najbliższego terminu płatności, 50 % należnego uposażenia. Art. 95 ust. 2 stanowi, że w razie uchylenia zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusz otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz podwyżki tego uposażenia, wprowadzone w okresie zawieszenia, jeżeli nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe z oskarżenia publicznego lub umyślnie popełnione przestępstwo skarbowe lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby.

Sąd Okręgowy ustalił, iż wobec powódki spełnieniu uległy wszystkie przesłanki zawarte w przepisie art. 95 ust. 2, albowiem doszło do uchylenia zawieszenia, a powódka nie została skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe z oskarżenia publicznego lub umyślnie popełnione przestępstwo skarbowe lub ukarana karą dyscyplinarną wydalenia ze służby. Orzeczeniem nr (...) Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej z dnia

1 września 2011r. umorzono wobec powódki postępowanie dyscyplinarne. Wobec powódki postępowanie karne warunkowo umorzono. Choć orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania potwierdza, że oskarżony popełnił przestępstwo, to nie jest to jednak orzeczenie skazujące, o jakim mowa w tym przepisie.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie można zatem podzielić poglądu pozwanego, że do powódki powinien mieć zastosowanie art. 95 ust. 4 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej, który stanowi, że przepisu ust. 3 art. 95 nie stosuje się w przypadku, gdy postępowanie karne o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, o których mowa w ust. 2, umorzono z powodu przedawnienia, amnestii, a także w przypadku warunkowego umorzenia tego postępowania. Przepis zaś art. 95 ust. 3 stanowi, że w razie prawomocnego umorzenia postępowania karnego o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu w tej sprawie, funkcjonariusz otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz podwyżki tego uposażenia, wprowadzone w okresie zawieszenia, chociażby umorzenie lub uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu funkcjonariusza ze służby.

Zdaniem Sądu I instancji, już sama literalna wykładnia tego przepisu pozwala na przyjęcie, że art. 95 ust. 3 nie stosuje się w okolicznościach wskazanych w art. 95 ust. 4. Art. 95 ust. 3 ustawy uchylenie skutków finansowych zawieszenia w czynnościach służbowych łączy z określonym zakończeniem postępowania karnego. Z przepisu tego, związanego z ust. 4 art. 95 wynika bowiem, że funkcjonariusz nabywa prawo do zawieszonych uposażenia (zwiększonego o ewentualne podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia) tylko w przypadku prawomocnego umorzenia postępowania karnego (z wyjątkiem warunkowego umorzenia oraz umorzenia postępowania z uwagi na przedawnienie lub amnestię). Wyplata takiego uposażenia nie jest wówczas uzależniona od żadnych innych dodatkowych warunków, w szczególności nie zależy od tego, czy funkcjonariusz pozostaje w służbie, czy też stosunek służbowy - i na jakiej ewentualnie podstawie - został z nim rozwiązany oraz od tego, czy uchylone zostało zawieszenie funkcjonariusza w czynnościach służbowych.

Sąd Okręgowy wskazał, iż chybiona także pozostaje przedstawiona przez pozwanego wykładnia celowościowa tych przepisów. Gdyby bowiem ustawodawca chciał wyłączyć stosowanie przepisu art. 95 ust. 2 do funkcjonariuszy, wobec których postępowanie karne warunkowo umorzono, to uczyniłby to wprost w treści pozytywnej tego przepisu. Przepisy dotyczące uposażenia funkcjonariuszy służb mundurowych muszą zaś być interpretowane i stosowane zgodnie z ich brzmieniem. Niedopuszczalna jest ani ich zawężająca wykładnia, ani wykładnia rozszerzająca uprawnienia wynikające wprost z określonej normy prawnej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na zasadzie art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej orzekł, jak w pkt 1 wyroku.

O kosztach procesu Sąd postanowił na zasadzie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Od wyroku Sądu I instancji strona pozwana wniosła apelację.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2013r., sygn. III APa 55/12, Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił wyrok Sądu Okręgowego w całości i oddalił powództwo oraz zasądził od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje. Sąd II instancji, „przyjmując, iż nie doszło do uchylenia zawieszenia powódki w czynnościach służbowych”, uznał apelację strony pozwanej za usprawiedliwioną. Podkreślił, że w dniu wejścia w życie ustawy z 2010r. (13 sierpnia 2010r.) powódka była zawieszona w czynnościach służbowych, przy czym zawieszenie to nastąpiło na podstawie poprzednio obowiązującej ustawy z 1996r. Sąd II instancji wywiódł, że zgodnie z przepisem przejściowym art. 268 ust. 1 ustawy z 2010r., sprawy ze stosunku służbowego funkcjonariusza określone w art. 217 ust. 2 tej ustawy, a więc między innymi dotyczące zawieszania funkcjonariusza w czynnościach służbowych, wszczęte na podstawie „starej” ustawy z 1996r. i niezakończone do dnia wejścia w życie „nowej” ustawy z 2010r., są prowadzone na podstawie „nowej” ustawy. To zaś oznacza, że spór

w sprawie ogniskował się wokół wykładni i stosowania norm prawnych zawartych w art. 95 ust. 2-4 ustawy z 2010r. Dla Sądu odwoławczego „oczywistym jest”, że skoro zgodnie z przepisem przejściowym (art. 218 ust. 1 pkt 4 ustawy z 2010r.), sprawy dotyczące zawieszenia w czynnościach służbowych rozstrzyga się w formie decyzji, to do tej kategorii spraw należy zaliczyć również „uchylenie zawieszenia w czynnościach służbowych”. Innymi słowy, uchylenie zawieszenia w czynnościach służbowych jest sprawą dotyczącą zawieszenia w czynnościach, która powinna być rozstrzygana w formie decyzji. Tymczasem, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że taka decyzja została podjęta wobec powódki. Decyzja o uchyleniu zawieszenia powódki w czynnościach służbowych musiałaby zapaść na podstawie art. 154 lub art. 155 k.p.a. Pismo Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej z dnia 8 lipca 2011r., skierowane do powódki - z uwagi na jego formę i treść - nie spełnia wymagań określonych w art. 104 k.p.a., jakim powinna odpowiadać decyzja administracyjna. Pismo to nie jest decyzją, a jedynie „pismem informacyjnym” sporządzonym w odpowiedzi na zgłoszenie się powódki do pełnienia służby po uprawomocnieniu się wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne, jakie wobec niej się toczyło. Powódka nie złożyła wniosku o wydanie decyzji o uchyleniu zawieszenia jej w czynnościach służbowych, mimo że w dniu 27 czerwca 2011r. „stan zawieszenia” powódki w czynnościach służbowych ustał, bo „zawieszenie obowiązywało do czasu prawomocnego zakończenia toczącego się postępowania karnego, a uchylić można było jedynie istniejące zawieszenie”. Skoro wobec powódki nie uchylono zawieszenia w czynnościach służbowych, zaś stan zawieszenia ustał wobec prawomocnego zakończenia postępowania karnego wszczętego przeciwko powódce, to uprawnienie powódki do otrzymania „zawieszonych” części uposażenia należało ocenić w świetle przesłanek określonych w art. 93 ust. 3 w związku z ust. 4 ustawy z 2010r. W sytuacji, gdy prawomocne zakończenie postępowania karnego prowadzonego wobec powódki było rezultatem jego warunkowego umorzenia, to zaistniała negatywna przesłanka wyłączająca uprawnienie powódki do spornego świadczenia. W konsekwencji, powództwo podlegało oddaleniu.

Od wyroku Sądu II instancji powódka wniosła skargę kasacyjną, w której zarzuciła naruszenie art. 95 ust. 2 ustawy z 2010r. przez niesłuszne przyjęcie, że „uchylenie zawieszenia w czynnościach służbowych”, w rozumieniu tego przepisu, może nastąpić tylko w formie decyzji administracyjnej. Według skarżącej, nietrafne jest uznanie w zaskarżonym wyroku, że powołany przepis ma zastosowanie tylko do tych funkcjonariuszy, wobec których wydano decyzję o uchyleniu zawieszenia w czynnościach służbowych. Ten błędny pogląd doprowadził w konsekwencji do wadliwego zastosowania przez Sąd odwoławczy art. 95 ust. 3 w związku z ust. 4 ustawy z 2010r., mimo, że wobec powódki nastąpiło uchylenie skutków zawieszenia w czynnościach służbowych w związku z ustaniem w trakcie trwania stosunku służbowego przyczyny stanowiącej podstawę tego zawieszenia, określonej w decyzji personalnej z dnia 2 października 2008r. (bo w prawomocnie zakończonym postępowaniu karnym powódka nie została skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub za umyślne przestępstwo skarbowe). Według powódki, uchylenie zawieszenia w czynnościach służbowych jest możliwe tylko w trakcie trwania stosunku służbowego i wyłącznie z powodu ustania przyczyn będących podstawą tego zawieszenia. W treści art. 95 ust. 2 ustawy z 2010r. ustawodawca nie sprecyzował formy, w jakiej ma nastąpić skutek przewidziany w tym przepisie i celowo posłużył się pojęciem „uchylenie zawieszenia”, a nie „uchylenie decyzji o zawieszeniu”.

Mając na uwadze racjonalność działań ustawodawcy, nie sposób przyjąć, że jego wolą było przyznanie prawa do otrzymania zawieszonych części uposażenia wyłącznie funkcjonariuszowi, wobec którego wydano decyzję administracyjną o uchyleniu zawieszenia w czynnościach służbowych. Literalne brzmienie art. 95 ust. 2 ustawy z 2010r. potwierdza tezę, że „dopełnienie przesłanki uchylenia zawieszenia” następuje już przez samo uchylenie skutków tego zawieszenia, w wyniku ustania jego przyczyn, a nie - jak błędnie wywodzi Sąd Apelacyjny - przez wydanie każdorazowo decyzji o uchyleniu zawieszenia.

Powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu I instancji,

a także o zasądzenie na swoją rzecz od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy uwzględnił skargę kasacyjną, wskazując, iż trafnie podniesiono w niej, że „uchylenie zawieszenia” funkcjonariusza służby więziennej w czynnościach służbowych, o którym mowa w art. 95 ust. 2 ustawy z 2010r., nie musi sprowadzać się do „uchylenia decyzji o zawieszeniu” funkcjonariusza w czynnościach (w szczególności na podstawie powołanych przez Sąd Apelacyjny art. 154 i 155 k.p.a.).

Sąd Najwyższy (ubocznie) wskazał, że do sytuacji prawnej powódki powinien mieć zastosowanie art. 94 ust. 3 zdanie drugie ustawy z 2010r., zgodnie z którym w szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych można przedłużyć na czas nie dłuższy, niż 12 miesięcy oraz art. 96 ust. 2 pkt 7 tej ustawy, zgodnie z którym funkcjonariusza Służby Więziennej można zwolnić ze służby w razie upływu 12-miesięcznego okresu zawieszenia w czynnościach służbowych. Tymczasem, powódka była zawieszona w czynnościach służbowych przez okres znacznie dłuższy, niż 12 miesięcy. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż w piśmiennictwie trafnie podkreśla się, że w myśl aktualnie obowiązujących przepisów (które do powódki należało stosować od 13 sierpnia 2010r.), upływ 12-miesięcznego terminu zawieszenia (przed prawomocnym zakończeniem postępowania karnego prowadzonego przeciwko funkcjonariuszowi) oznacza, że funkcjonariusz albo powinien „powrócić” do służby (czyli rozpocząć w pełni „normalne” wykonywanie obowiązków służbowych w zakresie objętym treścią stosunku służbowego), albo powinien zostać zwolniony ze służby, z tym zastrzeżeniem, że w razie, gdyby postępowanie karne zakończyło się ostatecznie uniewinnieniem lub umorzeniem, to przysługiwałaby mu możliwość ubiegania się o ponowne przyjęcie do służby na zasadach przewidzianych w art. 221 ust. 1 pkt 4 ustawy z 2010r. (tak F. Radoniewicz [w:] Służba więzienna. Komentarz pod red. M. Mazuryka i M. Zonia, Warszawa 2013, tezy 27 i 36 do art. 94).

Przesłanką rozstrzygnięcia Sądu II instancji była ocena, że w stosunku do powódki nie wydano niezbędnej decyzji o uchyleniu zawieszenia w czynnościach służbowych. Sąd Najwyższy wskazał, iż stwierdzenie wygaśnięcia (uchylenie) decyzji w przypadku jej bezprzedmiotowości przez wydanie decyzji administracyjnej (art. 162 § 3 k.p.a.) jest jednak konieczne tylko wtedy, gdy wydanie takiej decyzji o wygaśnięciu nakazuje przepis prawa albo gdy leży to w interesie społecznym lub w interesie strony (art. 162 § 1 pkt 1 k.p.a.). W ocenie Sądu Najwyższego, wydanie takiej decyzji o wygaśnięciu decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych - w stanie faktycznym sprawy i w odniesieniu do mających zastosowanie przepisów szczególnych - nie było konieczne. W szczególności nie można uznać, aby wydanie decyzji stwierdzającej wygaśnięcie decyzji o zawieszeniu w czynnościach nakazywał (w rozumieniu art. 162 § 1 pkt 1 k.p.a.) art. 218 ust. 1 pkt 4 ustawy z 2010r. Przepis ten nakłada obowiązek wydawania decyzji w sprawach „dotyczących zawieszenia w czynnościach służbowych”, ale jest to przepis wyjątkowy, stanowiący odstępstwo od zasady rozstrzygania spraw ze stosunku służbowego funkcjonariusza Służby Więziennej - w tym zawieszenia w czynnościach służbowych - przez przełożonego w formie pisemnej (art. 217 ust. 1 i 2 ustawy z 2010r.). Przepis art. 218 ust. 1 pkt 4 ustawy z 2010r. należy więc rozumieć ściśle (a nawet zwężająco) jako wymagający wydania decyzji w sprawach dotyczących zawieszenia w czynnościach służbowych, które w bezpośredni sposób rzutują na przebieg służby funkcjonariusza Służby Więziennej, a więc decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych, przedłużeniu okresu zawieszenia (zawieszeniu

na dalszy okres), skróceniu okresu zawieszenia (uchyleniu decyzji o zawieszeniu). W razie ustania zawieszenia funkcjonariusza Służby Więziennej w pełnieniu czynności służbowych wskutek prawomocnego zakończenia postępowania karnego, wskazanego w decyzji jako koniec okresu zawieszenia, przełożony wyłącznie stwierdza ten fakt (nie podejmuje żadnych rozstrzygnięć) i dopuszcza funkcjonariusza do pełnienia służby. Funkcjonalnie nie ma podstaw, aby tego rodzaju czynność poddać kontroli sądu administracyjnego. Wydania w takiej sytuacji decyzji nie wymaga również interes funkcjonariusza, ani interes społeczny. Wobec tego, stwierdzenie wygaśnięcia decyzji o zawieszeniu funkcjonariusza Służby Więziennej w czynnościach służbowych wskutek jej bezprzedmiotowości z powodu upływu terminu końcowego zawieszenia, nie wymaga wydania decyzji administracyjnej. Rozstrzygnięcie w tym przedmiocie powinno nastąpić w formie pisemnej (art. 217 ust. 1 ustawy z 2010r.) i zostać wykonane przez dopuszczenie funkcjonariusza do służby. Zdaniem Sądu Najwyższego, w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy warunki te w oczywisty sposób zostały spełnione, skoro przełożony powódki pismem z dnia 8 lipca 2011r. poinformował ją, że w związku z prawomocnym zakończeniem w dniu 27 czerwca 2011r. postępowania karnego „od chwili obecnej jest obowiązana do pełnienia służby na stanowisku radcy prawnego”. Wobec tego, w stosunku do powódki doszło do „uchylenia zawieszenia w czynnościach służbowych” w rozumieniu art. 95 ust. 2 in principio ustawy z 2010r.

W ocenie Sądu Najwyższego, Sąd II instancji nietrafnie tym samym przyjął, że nie nastąpiło wobec powódki uchylenie zawieszenia w czynnościach służbowych w rozumieniu art. 95 ust. 2 ustawy z 2010r., gdyż nie wydano w tym przedmiocie decyzji administracyjnej. W konsekwencji, pozostało do rozważenia, czy roszczenie powódki było uzasadnione w kontekście „całościowej” wykładni art. 95 ustawy z 2010r., w szczególności, czy uprawnienie funkcjonariusza Służby Więziennej do otrzymania zawieszony części uposażenia jest wyłączone w razie prawomocnego zakończenia postępowania karnego jego warunkowym umorzeniem. Ten problem był przedmiotem rozważań Sądu I instancji i jego dotyczyły podstawowe zarzuty apelacji, do których Sąd II instancji się nie ustosunkował.

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 108 § 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej, uznał, że nie zasługuje ona na uwzględnienie.

Przede wszystkim trzeba podkreślić, że stan faktyczny ustalony w niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy był bezsporny i został przez Sąd Apelacyjny uznany, jako własny.

Kwestia sporna sprowadzała się w niniejszej sprawie do ustalenia prawa powódki do części zawieszony jej uposażenia, a w konsekwencji do wykładni art. 95 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej (Dz.U.2014.173 j.t), którego treść ponownie wypada przytoczyć:

1. Funkcjonariuszowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się, od najbliższego terminu płatności, 50% należnego uposażenia,
2. W razie uchylenia zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusz otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz podwyżki tego uposażenia, wprowadzone w okresie zawieszenia, jeżeli nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe z oskarżenia publicznego lub umyślnie popełnione przestępstwo skarbowe lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby,
3. W razie prawomocnego umorzenia postępowania karnego o przestępstwo

lub przestępstwo skarbowe lub uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu
w tej sprawie, funkcjonariusz otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz podwyżki tego uposażenia, wprowadzone
w okresie zawieszenia, chociażby umorzenie
lub uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu funkcjonariusza ze służby,

4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się w przypadku, gdy postępowanie karne o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, o
których mowa w ust. 2 umorzono z powodu przedawnienia, amnestii, a także w przypadku warunkowego umorzenia
tego postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wykładnia cytowanego przepisu pozostaje zbieżna
ze stanowiskiem zaprezentowanym w sprawie przez powódkę, jak i Sąd Okręgowy.

Cytowana powyżej treść art. 95 ust. 2 ustawy o Służbie Więziennej nie budzi wątpliwości stron procesu, jak i sądów,
co również przekłada się na fakt, iż warunkowe umorzenie postępowania karnego nie stanowi skazania w rozumieniu
przepisów prawa karnego, a co w konsekwencji sprowadza się do wniosku, iż oceniając zasadność żądania powódki w
światle li tylko ust. 2 art. 95, powództwo należałoby uwzględnić.

Pozostaje więc do rozważenia treść przepisu ust. 3 i ust. 4 art. 95 ustawy o Służbie Więziennej, pod kątem ewentualnego
wyłączenia prawa powódki do zawieszonoego
jej uposażenia. Koniecznym więc pozostaje rozważenie wzajemnego stosunku norm prawnych zawartych w ust. 2 oraz
ust. 4 i 3 art. 95 ustawy o Służbie Więziennej.

W tym miejscu warto jeszcze raz przypomnieć, że powódka została zawieszona
w czynnościach służbowych pod rządami ustawy z dnia 26 kwietnia 1996r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz. U. z 2002r.
Nr 207, poz. 1761 z późn. zm.), która to ustawa została uchylona wyżej cytowaną ustawą o Służbie Więziennej z dnia
9 kwietnia 2010r. Tym samym, nowa ustawa objęła powódkę z dniem 13 sierpnia 2010r., stosownie do uregulowania
art. 268 ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którym sprawy ze stosunku służbowego, prowadzone
na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 1996r. o Służbie Więziennej, dotyczące
w szczególności zawieszania i zwalniania, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia
w życie niniejszej ustawy, są prowadzone na podstawie niniejszej ustawy. Z tych względów, sytuację powódki należy
rozpoznać w aspekcie uregulowań ustawy z 9 kwietnia 2010r.
o Służbie Więziennej.

Wydaje się też, że dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie znaczenie będzie
miał przepis art. 94 ustawy z 9 kwietnia 2010r., w którym to przepisie unormowano problematykę zawieszenia
funkcjonariusza w czynnościach służbowych. Zgodnie z art. 94 ust. 1, funkcjonariusza zawiesza się w czynnościach
służbowych w razie tymczasowego aresztowania. Natomiast ust. 2 stanowi, że funkcjonariusza można zawiesić w
czynnościach służbowych w przypadku wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego o przestępstwo umyślne
ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe albo postępowania dyscyplinarnego. W ust. 3
wskazano, że zawieszenie może nastąpić na czas
nie dłuższy, niż 3 miesiące. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia
w czynnościach służbowych można przedłużyć na czas nie dłuższy, niż 12 miesięcy.
Tak więc, w przepisie art. 94 określono przesłanki będące podstawą zastosowania tej instytucji wobec funkcjonariusza
Służby Więziennej (jedną obligatoryjną i trzy fakultatywne). W ustawie o Służbie Więziennej z 9 października
2010r. okres zawieszenia w czynnościach służbowych jest ograniczony do trzech miesięcy. Termin ten jest terminem
wynikającym
z założenia przyjętego przez ustawodawcę, iż okres ten jest wystarczający, by przełożony funkcjonariusza zorientował
się, czy istnieją przesłanki umożliwiające wymierzenie kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby lub czy zachodzi
„szczególnie uzasadniony przypadek”

i wtedy będzie mógł wydać decyzję o przedłużeniu okresu zawieszenia, tak by w sumie trwało ono 12 miesięcy, a po upływie tego okresu będzie mógł zwolnić zawieszzonego funkcjonariusza na podstawie art. 96 ust. 2 pkt 7 ustawy o Służbie Więziennej.

Na gruncie poprzedniej regulacji, w szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można było przedłużyć z uwagi na trwające postępowanie karne toczące się przeciwko funkcjonariuszowi do czasu jego prawomocnego zakończenia (taka też sytuacja miała miejsce w przypadku powódki). Natomiast, zgodnie z przepisem art. 94 ust. 3 obowiązującej ustawy o Służbie Więziennej, czas zawieszenia z powodu prowadzenia postępowania dyscyplinarnego, karnego lub karnoskarbowego, jak już wyżej wskazano, trwa nie dłużej, niż 12 miesięcy. Oznacza to, że w przypadku, gdy długość postępowania przekroczy 12 miesięcy, funkcjonariusz albo powinien powrócić do służby (np. jeżeli przełożony uzna, że wszystko wskazuje na to, iż postępowanie, którego wszczęcie stanowiło podstawę zawieszenia, zakończy się uniewinnieniem lub umorzeniem), albo powinien zostać z niej zwolniony na podstawie wspomnianego wyżej przepisu (np. gdy istnieje prawdopodobieństwo graniczące z pewnością, że postępowanie toczące się przeciwko funkcjonariuszowi zakończy się jego skazaniem). Potwierdza to treść art. 96 ust. 2 pkt 7 ustawy o Służbie Więziennej, w którym - jak podano wyżej - upływ 12-miesięcznego okresu zawieszenia może być powodem zwolnienia funkcjonariusza ze służby.

Tak więc upływ 12 miesięcznego zawieszenia w czynnościach służbowych stanowi fakultatywną podstawę zwolnienia ze służby. Oznacza to, że podjęcie decyzji w przedmiocie zwolnienia należy do właściwego podmiotu, który jednak nie ma obowiązku dokonania zwolnienia ze służby. W jego gestii będzie pozostawała ocena wpływu wystąpienia tej przesłanki na służbę funkcjonariusza, przy uwzględnieniu interesu samej służby i to w istocie powinno zaważyć na decyzji, czy powinno dojść do zwolnienia ze służby, czy też w konkretnych okolicznościach nie istnieje taka potrzeba.

Wracając na grunt art. 95 ust. 2 ustawy, to niewątpliwie będzie miał on zastosowanie jeśli nastąpi uchylene zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusza i nastąpi to zarówno, gdy uchylene zawieszenia będzie miało miejsce przed upływem 12-miesięcznego okresu zawieszenia, jak również po upływie tego okresu, a funkcjonariusz nie został zwolniony ze służby, gdyż podmiot decyzyjny nie skorzystał z możliwości zwolnienia.

W tym momencie pojawia się wątpliwość wynikająca z uregulowania ust. 4 i 3 art. 95 ustawy, a sprowadzająca się do pytania, czy w sytuacji warunkowego umorzenia postępowania karnego funkcjonariusz, wobec którego uchylono zawieszenie, nie utraci prawa do zawieszony części uposażenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przepis art. 94 ust. 2 oraz ust. 3 i 4 reguluje dwie odrębne sytuacje dotyczące prawa funkcjonariusza służby więziennej do zawieszony części uposażenia, spowodowanej zawieszeniem go w czynnościach służbowych z uwagi na toczące się postępowanie karne i zakończeniem tego postępowania.

Pierwsza sytuacja dotyczy przypadku, gdy w chwili zakończenia postępowania karnego funkcjonariusz jest nadal zawieszony w czynnościach służbowych i wtedy, jeśli zostaje to zawieszenie uchylone, a funkcjonariusz nie jest skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe z oskarżenia publicznego lub umyślnie popełnione przestępstwo skarbowe lub ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby, to nabywa on prawo do zawieszony części uposażenia.

Druga sytuacja dotyczy zaś przypadku, kiedy to funkcjonariusz nie pozostaje w zawieszeniu w czynnościach służbowych i jeśli postępowanie karne o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe zostało umorzone lub został uniewinniony prawomocnym wyrokiem sądu, to nabywa prawo do zawieszony części uposażenia i to niezależnie,

czy nadal pozostaje w stosunku służbowym, czy nie. Jedynie w przypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego - nie nabędzie prawa do zawieszony części uposażenia.

Powyższa wykładnia znajduje również historyczne uzasadnienie w przepisach poprzednio obowiązującej ustawy o Służbie Więziennej.

W ustawie o Służbie Więziennej z 1996r. odrębnie została uregulowana kwestia nabycia prawa do zawieszony części uposażenia w sytuacji uchylenia zawieszenia w obowiązkach służbowych, co nastąpiło w art. 120, a sytuacje dotyczące umorzenia postępowania karnego zawarto w art. 121 ustawy.

Zgodnie z art. 120 ustawy z 1996r. o Służbie Więziennej, funkcjonariuszowi zawieszonyemu w czynnościach służbowych zawiesza się, od najbliższego terminu płatności, wypłatę 50% należnego uposażenia, a w razie uchylenia zawieszenia w czynnościach służbowych, funkcjonariusz otrzymywał część uposażenia, której wypłata została zawieszona oraz podwyżki tego uposażenia, wprowadzone w okresie zawieszenia, chyba, że został zwolniony ze służby z przyczyn określonych w art. 39 ust. 2 pkt 3 i 4 oraz ust. 3 pkt 2

(co dotyczyło zwolnienia ze służby z powodu wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby, skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności, jeżeli wykonanie tej kary nie zostało warunkowo zawieszony lub za przestępstwo umyślne, ścigane z urzędu; skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo inne niż określony w ust. 2 pkt 4).

Z kolei, art. 121 stanowił, że:

1. Funkcjonariuszowi tymczasowo aresztowanemu zawiesza się, od najbliższego terminu płatności, wypłatę 50% ostatecznie należnego uposażenia.
2. W razie prawomocnego umorzenia postępowania karnego lub uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu, funkcjonariusz otrzymuje część uposażenia, której wypłata została zawieszona oraz podwyżki tego uposażenia, wprowadzone w okresie zawieszenia, choćby umorzenie lub uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu funkcjonariusza ze służby, z zastrzeżeniem przepisu ust. 3.
3. Przepisu ust. 2 nie stosowało się w przypadku, gdy postępowanie karne umorzono z powodu przedawnienia, amnestii lub warunkowo.

Tak więc z powyższych uregulowań wynika, że prawo do zawieszony części uposażenia związane było tylko z niezwolnieniem funkcjonariusza ze służby ze wskazanych przyczyn (co wynikało z art. 120). Jeśli więc stosunek służbowy trwał po uchyleniu zawieszenia, to funkcjonariusz nabywał prawo do zawieszony części uposażenia.

Natomiast zakończenie postępowania karnego umorzeniem, uniewinnieniem i prawo do zawieszony części uposażenia dotyczyło tylko przypadku uprzedniego tymczasowego aresztowania funkcjonariusza, nawet jeśli funkcjonariusz został zwolniony ze służby (art. 121 ustawy).

W aktualnie obowiązujących przepisach ustawy zapisy te zostały skomasowane w jednym przepisie art. 95, z tym wyjątkiem, iż nie wyodrębniono przypadku tymczasowego aresztowania.

Z tych względów, w ocenie Sądu Apelacyjnego, uregulowanie ust. 4 i 3 nie ma zastosowania do ust. 2 stanowiącego pełną regulację przypadku, kiedy to funkcjonariusz pozostający w zawieszony w czynnościach służbowych nie zostaje skazany za określony

w przepisie przestępstwo i następuje uchylenie zawieszenia. Będzie to się wiązać również z sytuacją, kiedy pomimo upływu terminów zawieszenia, stosunek służbowy funkcjonariusza będzie nadal trwać, albowiem w ocenie podmiotu decyzyjnego, zarzucany mu czyn nie będzie takiej wagi, która pozostawałaby w sprzeczności z interesem Służby Więziennej. Wówczas,

w konsekwencji pozostania w służbie i uchylenia zawieszenia, nabywa on prawo do zawieszony części uposażenia, jeśli tylko nie zostanie skazany w postępowaniu karnym za określone w art. 95 ust. 2 ustawy o Służbie Więziennej przestępstwa, czy też nie otrzyma kary dyscyplinarnej zwolnienia ze służby.

Z tych też względów, zarzuty apelacji okazały się bezzasadne i apelację na mocy art. 385 k.p.c. należało oddalić.

Orzekając o kosztach zastępstwa procesowego, Sąd miał na względzie przepis art. 98 k.p.c., jak i przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej z urzędu (Dz.U.2013.461.t.j.).

Sąd zasądził na rzecz powódki zwrot kosztów sądowych, tj. opłatę od pozwu i skargi kasacyjnej w wysokości 10.915 zł, a nadto koszty zastępstwa procesowego w wysokości 8.100 zł. Wysokość kosztów została ustalona na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 4 pkt 1 w/w rozporządzenia.

/-/SSA A. Grymel /-/SSA K. Merker /-/SSA E. Kocurek-Grabowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR